

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ ПРОФЕСІЙНО-ПЕДАГОГІЧНИЙ
ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ ІМЕНІ АНТОНА МАКАРЕНКА

Циклова комісія психолого-педагогічних дисциплін

ЗАТВЕРДЖУЮ

Заступник директора

 Олена ЗАЙЦЕВА

« 01 » вересня 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Родинна педагогіка»

Галузь знань 01 «Освіта / Педагогіка»

Спеціальність 012 «Дошкільна освіта»

Освітньо-професійний ступінь фаховий молодший бакалавр

Київ 2025

Робоча програма дисципліни «Родинна педагогіка» для здобувачів освіти галузі знань 01 «Освіта/Педагогіка», спеціальності 012 «Дошкільна освіта» освітньо-професійного ступеня «фаховий молодший бакалавр»

Розробник: Ільченко Алла Анатоліївна, кандидат педагогічних наук; спеціаліст вищої категорії; викладач-методист

Робоча програма затверджена на засіданні циклової комісії психолого-педагогічних дисциплін

Протокол від « 28 » серпня 2025 року № 1

Голова циклової комісії
(підпис)

Алла ІЛЬЧЕНКО
(прізвище та ініціали)

Робоча програма затверджена на засіданні циклової комісії психолого-педагогічних дисциплін

Протокол від « ____ » _____ 20__ року № ____

Голова циклової комісії
(підпис)

(прізвище та ініціали)

Робоча програма затверджена на засіданні циклової комісії психолого-педагогічних дисциплін

Протокол від « ____ » _____ 20__ року № ____

Голова циклової комісії
(підпис) _____

(прізвище та ініціали)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, освітньо-професійний ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань <u>01 «Освіта / Педагогіка»</u>	<u>Варіативний освітній компонент</u>	
Модулів – 2	Спеціальність: <u>012 «Дошкільна освіта»</u>	Рік підготовки:	
Змістовних модулів - 2		2-й	2-й
		Семестр	
		3-й	3-й
Загальна кількість годин – 120		Лекції	
		18 год.	6 год.
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних- 4 самостійної роботи студента -	Освітньо-професійний ступінь – <u>Фаховий молодший бакалавр</u>	Практичні, семінарські	
		30 год.	6 год.
		Лабораторні	
		Самостійна робота	
		72 год.	108 год
		Вид контролю:	
		<u>залік</u>	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Сучасний стан суспільства, модернізація дошкільної освіти спонукає до інтеграції двох соціальних інститутів – сім'ї та закладу дошкільної освіти – у вихованні підростаючого покоління. Особливий акцент ставиться на активізації участі батьків у освітньо-виховному процесі та узгодженні позицій педагогів і батьків.

Навчальна дисципліна «Родинна педагогіка» спрямований на розвиток у студентів професійного інтересу до питань та проблем виховання дитини дошкільного віку в сім'ї, усвідомлення важливості та необхідності для формування особистості дитини повноцінної родини, яку об'єднує почуття любові та довіри. Передбачено вивченням психолого-педагогічних основ сімейного виховання, тенденцій виховання дитини в сім'ї, місця й ролі матері та батька у виховному потенціалі сім'ї, урахування ціннісних орієнтацій сім'ї та національних традицій сім'ї.

Викладання даної дисципліни є актуальною проблемою, що потребує постійних творчих пошуків та постійно залишається в центрі уваги. Соціально-педагогічні дослідження умов сімейного виховання, а також практика роботи закладів дошкільної освіти переконливо доводять, що батькам необхідна допомога спеціалістів-педагогів, спрямована на підвищення їхньої педагогічної культури, на створення в сім'ї та дошкільному закладі середовища, яке сприяло б емоційному збагаченню дитини, її морально-духовному становленню. Сучасні тенденції контактної діяльності з сім'єю визначають необхідність переходу дошкільного закладу на нову парадигму, яка складає нову - керівну філософію¹, в основі якої лежить мотиваційно-системний підхід і особистісно орієнтовані цілі його здійснення: орієнтація на дитину, її потреби; створення в закладі дошкільної освіти умов, що забезпечують розвиток особистості дитини; поєднання суспільної та сімейної життєвих сфер; зміна структури і змісту навчально-виховного процесу; залучення батьків до педагогічного процесу.

Вивчення навчальної дисципліни сприяє усвідомленню майбутніми вихователям важливості соціальної ролі сім'ї, особливості співпраці сімейного і суспільного дошкільного виховання, знайомство їх з видами, особливостями, функціями сучасної сім'ї; розкриття змісту основних форм співпраці з родиною, знайомство з особливостями, сучасними тенденціями розвитку сімейного виховання, змістом освітніх програм, щодо ефективної взаємодії ЗДО й родин вихованців.

Мета викладання навчальної дисципліни: розширити теоретичні знання студентів про історію української родини, родинного виховання, про сучасну типологізацію сімей та їхні основні педагогічні проблеми та підготувати майбутніх фахівців дошкільної освіти до ефективної співпраці з батьками дітей.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Родинна педагогіка» є:

- ознайомлення із закономірностями становлення та функціонування інституту сім'ї в Україні;
- розширити теоретичні знання про зміст, методи, форми здійснення, засоби та прийоми організації взаємодії з сім'єю дитини;
- ознайомити здобувачів освіти із сучасними підходами до сімейного виховання й організації педагогічної взаємодії ЗДО і батьків вихованців;
- навчити професійно здійснювати вивчення сім'ї дошкільника і на основі отриманих результатів планувати спільну й індивідуальну роботу з батьками;
- навчити студентів організовувати та проводити різноманітні традиційні та нетрадиційні форми роботи з батьками;

– розвивати вміння студентів створювати сприятливі умови для успішного спілкування з батьками, доброзичливу атмосферу, бачити бар'єри у спілкуванні, розуміти їх причини, добирати шляхи попередження та подолання;

– виховувати у студентів бажання удосконалювати професійну майстерність.

Вивчення курсу згідно з вимогами освітньо-професійної програми передбачає формування у студентів знань:

– про родинну педагогіку як наукову галузь педагогіки;

– про роль і місце виховання сім'ї у сучасній освітній системі;

– про значення застосування діагностичних методик для оцінки виховного потенціалу сім'ї;

– розширювати педагогічні знання та впроваджувати їх в практику професійної діяльності.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен знати:

- виховні традиції української родини;

- умови і фактори родинного виховання;

- практичну значущість співпраці педагогічного колективу ЗДО з сім'ями вихованців;

- особливості традиційних і нетрадиційних форм співпраці вихователя з батьками вихованця;

- визначення і класифікацію основних форм організації просвітницької роботи;

- провідні чинники соціально-педагогічної допомоги сім'ям вихованців ДНЗ;

- методи і засоби підвищення педагогічної культури батьків;

На вивчення навчальної дисципліни відводиться **120 годин/ 4 кредити ECTS.**

Вивчення курсу «Родинна педагогіка» спрямоване на формування у здобувачів освіти наступних професійних компетентностей:

Інтегральна:

ІК. Здатність вирішувати типові спеціалізовані завдання та практичні проблеми в галузі дошкільної освіти з розвитку, навчання і виховання дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку, що передбачає застосування загальних психолого-педагогічних теорій та фахових методик дошкільної освіти та характеризуються комплексністю та невизначеністю умов; нести відповідальність за результати своєї діяльності; здійснювати контроль за іншими особами у визначених ситуаціях.

Загальні:

ЗК3 Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК4 Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК7 Здійснення безпечної діяльності.

ЗК8 Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт

Спеціальні:

СК1 Здатність до формування наскрізних умінь у дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку: виявляти творчість та ініціативність, керувати емоціями, висловлювати та обґрунтовувати власну думку, критично мислити, ухвалювати рішення, розв'язувати проблеми та співпрацювати в колективі.

СК3 Здатність до формування в дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку навичок безпечної поведінки в доквітлі, навичок орієнтування на сталий розвиток.

СК4 Здатність до формування в дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку основ здорового способу життя, здоров'язберезувальних навичок.

СК5 Здатність до формування у дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку взаємин з оточенням (предметним, природним, соціальним).

СК6 Здатність до розвитку психічно-емоційної сфери особистості дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку.

СК8 Здатність до навчання дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку суспільно визнаних морально-етичних норм і правил поведінки.

СК9 Здатність до національно-патріотичного виховання дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку (любов до Батьківщини, рідної мови, рідного міста, поваги до державних символів України, національних традицій, звичаїв, свят, обрядів, народних символів).

СК10 Здатність до розвитку мовлення у дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку та їхньої взаємодії з однолітками та дорослими.

СК11 Здатність до організації та керівництва ігрової, художньо-естетичної, пізнавально-дослідницької діяльності дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку.

СК13 Здатність до організації освітнього процесу з урахуванням індивідуальних фізичних і психічних можливостей дітей в найбільш оптимальних для них формах.

СК15 Здатність до комунікативної взаємодії з учасниками освітнього процесу

Програмні результати навчання:

РН1 Упорядковувати універсальне, розвивальне середовище у групах раннього та передшкільного віку з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей дитини.

РН2 Планувати та організовувати освітній процес у закладі дошкільної освіти з урахуванням принципів здоров'язбереження, особистісно зорієнтованого підходу, суб'єкт-суб'єктної взаємодії.

РН3 Встановлювати зв'язок між процесом розвитку, навчання та виховання дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку відповідно до їхніх вікових особливостей.

РН4 Окреслювати завдання, форми взаємодії «родина – заклад дошкільної освіти – початкова школа» та їх реалізації в умовах закладу дошкільної освіти.

РН5 Виявляти та узагальнювати результати різних видів діяльності дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку з використанням педагогічних технологій.

РН6 Формувати моральні цінності у дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку відповідно до морально-етичних норм.

РН8 Визначати концептуальні засади, принципи, мету, завдання, зміст, організаційні форми, методи і засоби, що використовуються в роботі з дітьми дошкільного (раннього та передшкільного) віку.

РН12 Здійснювати педагогічну комунікацію з іншими суб'єктами освітнього процесу закладу дошкільної освіти на засадах етики професійного спілкування та оцінювати результативність педагогічної взаємодії.

РН14 Формувати компетентності у просторі освітніх напрямів роботи закладу дошкільної освіти через організацію самостійної творчої діяльності (ігрової, художньо-естетичної) дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку.

PH15 Визначати особливості та способи організації провідної (ігрової) діяльності дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку в освітньому процесі закладів дошкільної освіти .

PH16 Володіти методиками та технологіями зони актуального та ближнього розвитку дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку різного рівня розвитку.

PH17 Формувати національно-патріотичні почуття у дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку, а також ціннісне ставлення до культурних надбань українського народу, повагу до представників різних національностей і культур.

PH18 Організовувати та розділяти предметно-просторове розвивальне середовище на осередки діяльності в групах дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку.

PH19 Аналізувати перспективний педагогічний досвід в системі дошкільної освіти та використовувати його в подальшій роботі з дітьми дошкільного (раннього та передшкільного) віку.

PH20 Забезпечувати формування наскрізних умінь особистості дитини в різних видах діяльності в умовах закладу дошкільної освіти

3.Програма навчальної дисципліни «Родинна педагогіка»

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. Загальні основи родинної педагогіки

Тема 1. Сімейна педагогіка та родинне виховання як галузь наукових знань.

Поняття про сімейну педагогіку як науку і навчальну дисципліну. Предмет і завдання курсу. Основні поняття. Місце сімейної педагогіки в системі наук про людину. Актуальні проблеми сімейної педагогіки.

Основні джерела розвитку сімейної педагогіки. Виникнення і розвиток сімейного виховання в Україні. Роль сімейного виховання у житті людини. Традиційні шляхи розвитку сімейного виховання. Основні специфічні ознаки сімейного виховання, його відмінність від суспільного.

Тема 2. Сім'я як мала соціальна група

Поняття про сім'ю. Сім'я – найважливіший інститут соціалізації особистості. Функції сім'ї. Фази розвитку сім'ї. Типи сімей. Сім'я і шлюб. Система ціннісних орієнтацій сім'ї. Система моральних цінностей. Особливості та перспективи розвитку сучасної родини. Поняття про спосіб життя сім'ї та його параметри: соціально-культурний, соціально-економічний, техніко- гігієнічний, демографічний. Умови створення психологічно здорової сім'ї.

Тема 3. Психолого-педагогічні особливості виховання дітей в сім'ї.

Роль сім'ї в процесі формування особистості дитини. Біологічне та соціальне у розвитку дитини.

Система методів сімейного виховання, її характеристика (виховні впливи: когнітивні, емоційні, поведінкові). Авторитет батьків. Види авторитету (формальний, функціональний, особистий). Сутність та зміст батьківського авторитету. Методи та засоби сімейного виховання. Прийоми виховання. Класифікація методів виховання.

Методи формування свідомості особистості. Розповідь як метод емоційного впливу на дитину. Роз'яснення та особливості його використання. Навіювання й умовляння як

різновиди роз'яснення. Бесіда з дітьми як метод виховання. Особливості індивідуальної бесіди батьків з дитиною. Метод позитивного прикладу. Психологічна основа прикладу.

Методи формування досвіду суспільної поведінки й діяльності. Батьківська вимога. Форми вимоги (пряма, опосередкована). Опосередковані вимоги: прохання, довір'я, осуд, погроза. Вправи як метод виховання дітей в сім'ї. Метод привчання дитини. Умови застосування методу привчання. Доручення як метод формування досвіду відповідальної поведінки в сім'ї. Метод виховуючих ситуацій. Прийоми створення виховуючих ситуацій: творчі, гальмуючі. Методи стимулювання і діяльності дітей. Функції методів: регулювання, коригування, стимулювання. Змагальні методи та особливості їх застосування в сім'ї. Метод заохочення. Види заохочення. Покарання як негативний метод впливу на дитину. Види покарання. Умови підвищення виховної ефективності заохочення і покарання в сім'ї. Батьківський контроль.

Тема 4. Виховний потенціал сім'ї.

Поняття про виховний потенціал. Типи сімей, їх виховний потенціал.

Концепція сімейного виховання про основні напрямки виховання. Мета виховання дітей в родині. Національне виховання як фактор цілісного формування особистості. Провідні напрямки виховання дітей в сім'ї: моральне, трудове, розумове, статеве, художньо-естетичне, героїко-патріотичне, правове, формування духовності, родинно-побутової культури. Шляхи реалізації концепції.

Структурні елементи процесу сімейного виховання: мета виховання, сучасні завдання виховання, закономірності виховного впливу на дітей, принципи виховання, зміст виховання, форми організації виховання в сім'ї, методи, прийоми, засоби виховання дітей, результати сімейного виховання.

Мета сімейного виховання в різних типах суспільно-економічних формацій. Компоненти процесу сімейного виховання: свідомість особливості, її емоційно-почуттєва сфера, навички поведінки. Основні ідеї вибору змісту сімейного виховання: реалізм мети виховання, базова культура батьків, національна основа виховання, спільна діяльність батьків і дітей, культура життєвого самовираження в родині; особистісна спрямованість виховання, доброзичливість до всіх членів сім'ї. Концепція національного виховання про психолого-педагогічний аспект готовності педагога до здійснення виховної роботи з родиною вихованців.

Виховання дітей у неповній сім'ї. Діти у прийомній родині. Особливості виховання близнюків. Проблема виховання однієї дитини в сім'ї. Багатодітні сім'ї. Діти без батьків. Виховання обдарованої дитини. Особливості виховання дітей відповідно статті. Вплив сімейного неблагополуччя на формування особистості дитини.

Сухомлинський про батьківську любов. Твори В.О. Сухомлинського «Батьківська педагогіка», «Моральні цінності», «Лист молодому батькові», «Слово до батька», «Ми продовжуємо себе в дітях».

Тема 5. Роль батьків та родичів у вихованні дітей.

Народна педагогіка про роль матері і батька у вихованні дітей. Функції батька і матері у вихованні дітей. Вплив матері на виховання дитини. Особливості батьківської взаємодії з дітьми.

Вимоги щодо родинного виховання. Родинний дім. Батько та мати як вихователі. Авторитет батьків. Роль матері і батька у вихованні дітей. Роль бабусі та дідуса у вихованні

дитини. Взаємодія дитини з братами та сестрами. Любов та повага в родині як моральні цінності. Особливості домашнього виховання.

Погляди А.С.Макаренка на сімейне виховання. «Книга для батьків» - своєрідна енциклопедія сімейного виховання, А.С.Макаренка про батьківський авторитет. Види негативного авторитету батьків. Основні принципи батьківського виховання: заохочення дитини з малечку до праці, привчання дитини переборювати перешкоди, ігрова діяльність.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. Родинно-сімейне виховання в Україні та закордоном.

Тема 1. Особливості виховання дітей в українській сім'ї.

Змістовні компоненти народної педагогіки. Традиції родинного виховання в українській сім'ї. Основні види сімейних традицій. ідеал української сім'ї. Методи розумового, трудового, морального виховання дітей в українській сім'ї. Народні звичаї, пов'язані з народженням та вихованням дітей.

Традиції виховання дітей у сім'ї у наукових поглядах педагогів минулого:

Ж.-Ж. Руссо, І.Г. Песталоцці, П.Ф. Лесгафта, Л.М. Толстого, А.С. Макаренка, В.О. Сухомлинського, К.Д. Ушинського та ін.

Тема 2. Організація естетичного, трудового та фізичного виховання дитини в сім'ї.

Засоби естетичного розвитку дітей різного віку в умовах родини. Трудове виховання дитини у родині. Умови ефективної організації різних видів праці дітей у сім'ї. Фізичне виховання дошкільників у сім'ї. Особливості виховання гіперактивної дитини у сім'ї.

Тема 3. Негативні тенденції у процесі сімейного виховання.

Проблеми жорстокого поводження з дітьми в колі сім'ї. Типи жорстокості до дітей та їх характеристика. Насильство до дітей, причини та шляхи його попередження. Вплив негативного ставлення в родинному середовищі на емоційний світ дошкільника. Проблема розлучень та їх вплив на формування особистості дитини. Можливості вирішення протиріч між батьками і дітьми.

Тема 4. Організація дозвілля дітей в умовах сім'ї.

Соціальна сутність дозвілля. Види сімейного дозвілля з дітьми дошкільного віку. Можливості організації і проведення сімейного оздоровчого дозвілля.

Тема 5. Педагогічна культура батьків.

Поняття про педагогічну культуру. Організація та методичні аспекти формування педагогічної культури батьків. Психолого–педагогічна освіта батьків.

Тема 6. Зарубіжний досвід виховання дітей у сім'ї.

Особливості сімейного виховання у Європейських країнах. Сімейне виховання у країнах Сходу. Зарубіжні педагоги про родинне виховання (історичний екскурс). Педагогинноватори ХХ-ХХІ ст. про родинне виховання. Сучасна гуманна педагогіка про виховання дитини у родині.

Особливості виховання дітей в японській сім'ї. Виховання дітей в англійській сім'ї. Виховання дітей в американській сім'ї. Виховання дітей у корейській сім'ї. Виховання дітей у французькій сім'ї. Виховання дітей у німецькій сім'ї.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п/с	лаб	ін д	с.р		л	п/с	лаб	ін д	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Загальні основи родинної педагогіки												
Тема 1. Сімейна педагогіка та родинне виховання як галузь наукових знань.	11	2	2			7	11	2				9
Тема 2. Сім'я як мала соціальна група	13	2	4			7	11		2			9
Тема 3. Психолого-педагогічні особливості виховання дітей в сім'ї.	13	2	4			7	12	2				10
Тема 4. Виховний потенціал сім'ї.	13	2	4			7	10					10
Тема 5. Роль батьків та родичів у вихованні дітей.	13	2	4			7	12		2			10
Змістовий модуль 2. Родинно-сімейне виховання в Україні та закордоном.												
Тема 1. Особливості виховання дітей в українській сім'ї.	10	2	2			6	10					10
Тема 2. Організація естетичного, трудового та фізичного виховання дитини в сім'ї.	10	2	2			6	10					10
Тема 3. Негативні тенденції у процесі сімейного виховання.	11	2	2			7	12	2				10
Тема 4. Організація дозвілля дітей в умовах сім'ї.	8		2			6	10					10
Тема 5. Педагогічна культура батьків.	10	2	2			6	12		2			10
Тема 6. Зарубіжний досвід виховання	8		2			6	10					10

дітей у сім'ї.												
Усього годин	120	18	30			72	120	6	6			108

5.Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна	Заочна
	ЗМ № 1		
1	Тема 1. Сімейна педагогіка та родинне виховання як галузь наукових знань.	2	
2	Тема 2. Сім'я як мала соціальна група	4	2
3	Тема 3. Психолого-педагогічні особливості виховання дітей в сім'ї.	4	
4	Тема 4. Виховний потенціал сім'ї.	4	
5	Тема 5. Роль батьків та родичів у вихованні дітей.	4	2
	ЗМ № 2		
6	Тема 1. Особливості виховання дітей в українській сім'ї.	2	
7	Тема 2. Організація естетичного, трудового та фізичного виховання дитини в сім'ї.	2	
8	Тема 3. Негативні тенденції у процесі сімейного виховання.	2	
9	Тема 4. Організація дозвілля дітей в умовах сім'ї.	2	
10	Тема 5. Педагогічна культура батьків.	2	2
11	Тема 6. Зарубіжний досвід виховання дітей у сім'ї.	2	
	Всього:	30	6

6.Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна	Заочна
	ЗМ № 1		
1	Тема 1. Сімейна педагогіка та родинне виховання як галузь наукових знань.	7	9
2	Тема 2. Сім'я як мала соціальна група	7	9
3	Тема 3. Психолого-педагогічні особливості виховання дітей в сім'ї.	7	10
4	Тема 4. Виховний потенціал сім'ї.	7	10
5	Тема 5. Роль батьків та родичів у вихованні дітей.	7	10
	ЗМ № 2		
6	Тема 1. Особливості виховання дітей в українській сім'ї.	6	10
7	Тема 2. Організація естетичного, трудового та фізичного виховання дитини в сім'ї.	6	10
8	Тема 3. Негативні тенденції у процесі сімейного виховання.	7	10
9	Тема 4. Організація дозвілля дітей в умовах сім'ї.	6	10
10	Тема 5. Педагогічна культура батьків.	6	10
11	Тема 6. Зарубіжний досвід виховання дітей у сім'ї.	6	10
	Всього:	72	108

7. Методи навчання

При викладанні навчальної дисципліни використовуються лекції, розв'язування творчих завдань, дискусії, конспектування, написання есе, а також словесні, наочні, проблемно-пошукові методи.

8. Методи контролю

Поточний контроль: усне опитування, експрес-опитування, перевірка самостійної роботи, письмові самостійні словникові роботи, перевірка виконання практичних завдань, модульна контрольна робота у тестовій формі; підсумковий контроль: залік.

9. Методичне забезпечення

Опорні конспекти лекцій, навчально-методичний комплекс з дисципліни, нормативні документи, мультимедійні презентації, підручники, посібники.

10. Критерії оцінювання знань і практичних вмінь здобувачів освіти з дисципліни «Родинна педагогіка»

Навчальні досягнення здобувачів освіти із дисципліни «Родинна педагогіка» оцінюються за кредитно-модульною системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок.

Об'єктом оцінювання знань є програмний матеріал з навчальної дисципліни.

Оцінювання знань з навчальної дисципліни «Родинна педагогіка» здійснюється на основі результатів поточного та підсумкового контролю.

Оцінювання знань здійснюється за 100-бальною шкалою. Результати роботи здобувачів освіти впродовж навчального семестру оцінюються в ході поточного контролю в діапазоні від 1 до 60 балів (включно) (табл. 1, 2, 3, 4, 5, 6), а результати підсумкового контролю (заліку) оцінюються від 1 до 40 балів (включно) (табл. 7).

Завданням поточного контролю є перевірка розуміння та засвоєння лекційного матеріалу, набуття практичних навичок, уміння самостійно опрацювати теоретичний матеріал, висловлювати та обґрунтовувати власні думки, проводити презентацію опрацьованого матеріалу (письмово чи усно).

Об'єктами поточного контролю знань є:

- відвідування лекцій;
- робота на практичних/семінарських заняттях;
- виконання завдань для самостійної роботи;
- виконання додаткових завдань;
- виконання модульних контрольних робіт.

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на практичних/семінарських заняттях, під час виконання самостійної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- ✓ своєчасність виконання навчальних завдань;
- ✓ повний обсяг їх виконання;
- ✓ якість виконання навчальних завдань;
- ✓ самостійність виконання;
- ✓ творчий підхід у виконанні завдань;
- ✓ ініціативність в освітній діяльності.

Виконання модульних контрольних робіт здійснюється з використанням роздрукованих завдань (тестів). Модульний контроль знань здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

До модульної контрольної роботи допускаються здобувачі освіти, які відвідали не менше 90% аудиторних занять і отримали не менше 60% від можливої кількості балів за поточну роботу.

За додаткове завдання (реферат) здобувач освіти може отримати від 0 до 3 балів.

Форма підсумкового контролю успішності навчання – **залік**. Завданням підсумкового контролю є перевірка розуміння здобувачами освіти програмного матеріалу в цілому, здатності використовувати набуті знання.

Ті здобувачі освіти, які за результатами поточного контролю отримали 40 і більше балів, допускаються до заліку.

Залік оцінюється за шкалою (табл. 7). Максимальна кількість балів, яка може бути отримана на заліку – 40 балів.

Таблиця 1

**Розрахунок балів
за видами поточного і підсумкового контролю**

Вид роботи	Бали
1. Відвідування лекцій	1/9
2. Виконання практичних/семінарських завдань	2/15
3. Виконання завдання для самостійної роботи	1/11
4. Виконання модульної контрольної роботи	1/5
5. Виконання додаткового завдання (реферату)	1/5
Всього за курс	60 балів
Залік	40 балів
Разом	100 балів

Таблиця 2

**Критерії і норми оцінювання освітньої діяльності здобувачів освіти
на лекціях**

Максимальна кількість балів – 1,0	Критерії оцінювання
1,0	здобувач освіти присутній на занятті, конспектує навчальний матеріал, знає положення теорії, може навести приклади їх застосування в практичній діяльності
0,5	здобувач освіти присутній на занятті, конспектує навчальний матеріал, але пасивний
0	здобувач освіти відсутній на занятті

Таблиця 3

**Критерії і норми оцінювання освітньої діяльності здобувачів освіти
на практичних/семінарських заняттях**

Максимальна кількість балів – 2	Критерії оцінювання
2,0	висока активність на ПЗ і достатньо високий рівень самостійної підготовки
1,5	висока активність на ПЗ і достатньо високий рівень самостійної підготовки. проте здобувач освіти допускає неточності, негрубі помилки
1,0	середня активність на ПЗ і середній рівень самостійної підготовки, здобувач освіти допускає неточності при формулюванні певних положень
0,5	низька активність або пасивна поведінка на ПЗ і низький рівень або відсутність самостійної підготовки, здобувач освіти допускає низку грубих помилок; низький рівень знань теоретичного матеріалу
0	невиконання практичних завдань або відсутність здобувача освіти на ПЗ

Таблиця 4

Критерії і норми оцінювання самостійної роботи здобувачів освіти

Максимальна кількість балів – 1,0	Критерії оцінювання
1,0	здобувач освіти опрацював тему самостійної роботи, оформив конспект
0,5	здобувач освіти опрацював теми самостійної роботи, оформив конспект. Але конспект не повний
0	конспект теми самостійної роботи відсутній

Таблиця 5

Критерії і норми оцінювання модульної контрольної роботи

Максимальна кількість балів – 5	Критерії оцінювання
5	завдання виконані якісно (90% – 100% виконання усіх розділів модульної контрольної роботи)
4	завдання виконані якісно з достатньо високим рівнем правильних відповідей (89% – 75% виконання усіх розділів модульної контрольної роботи)
3	завдання виконані з середнім показником правильних відповідей (74% – 50% виконання всіх розділів модульної контрольної роботи)
2	завдання не виконано (виконання 49% усіх розділів модульної контрольної роботи)

Критерії і норми оцінювання знань здобувачів освіти на заліку

Максимальна кількість балів – 40	Критерії оцінювання
40 балів	відмінне виконання завдання, з незначною кількістю помилок
30 балів	завдання виконано вище середнього рівня, з кількома помилками
20 балів	в загальному правильна робота з певною кількістю помилок
10 балів	завдання виконано непогано, але зі значною кількістю недоліків; виконання задовольняє мінімальні критерії
0 балів	завдання виконане з великою кількістю грубих помилок або не виконане зовсім

У разі, коли здобувач освіти отримує незадовільну оцінку за результатами заліку, отримані результати поточного контролю не враховуються.

Переведення даних 100-бальної шкали оцінювання в 4-х бальну та шкалу за системою ECTS здійснюється в порядку, наведеному в таблиці 7.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка за стобальною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за національною шкалою
90–100	A	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов’язкового матеріалу з можливими незначними недоліками
82–89	B	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов’язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
75–81	C	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
64–74	D	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
60–63	E	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
35–59	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
1–34	F	Незадовільно з повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення курсу

13. Рекомендована література

Базова:

1. Здоров'я дитини - від родини: колективна монографія / Беленька Г.В., Богініч О. Л., Машовець М. А. Київ: СПД Богданова А. М., 2006. 220 с.
2. Кіт Г.Г., Тарасенко Г.С. Українська народна педагогіка. Вінниця: ПП «Едельвейс і К», 2008. 302 с.
3. Кравченко Т.В., Трубавина І.М. Допомога батькам у вихованні дітей. К.:Держсоцслужба, 2005.
4. Кузьмінський А.І, Омеляненко В.Л. Педагогіка родинного виховання. К.: Знання, 2006. 324 с.
5. Куликова Т. Семейная педагогика и домашнее воспитание: Учеб. пособие для студ. вузов. М., 2000.
6. Маценко Л.М. Педагогіка сімейного виховання: навч. посіб. для студ вищих навчальних закладів. К.: НУБПУ, 2015.
7. Родинна педагогіка: навч. – метод. посіб. / За ред. А.А.Марушкевич. К.: Видавець ПАРАПАН, 2002. 216 с.
8. Соціально-педагогічні засади профілактики насильства в сім'ї: науково- методичний посібник / Нац. акад. педагог. наук України, Ін-т проблем виховання НАПН України; [авт. кол.: Повалій Л. В., Постовий В.Г., Барило А.В. та ін.]. К.: Педагогічна думка, 2011. 230.
9. Школа для батьків / В. Бондаровська, О. Бабенко, О. Возіянова та ін. К.: Батискаф : Аванпост Прим, 2003. 320 с.

Допоміжна

1. Авдєєва Н.Н. Роль батька в розвитку дитини в ранньому віці / Дошкільне виховання. № 7. 2005.
2. Алексеєнко Т. Ф. Виховний потенціал сім'ї в сучасних умовах /Український соціум. К., 2008. С. 63-67.
3. Бойчук П.М. Педагогічний аналіз концепцій сімейного виховання А.С. Макаренка та В.О.Сухомлинського URL: http://web.znu.edu.ua/herald/issues/2008/ped_2008_1/2008-26-06/boychuk.pdf
4. Бондарчук О. І. Психологія сім'ї: Курс лекцій. К.: МАУП, 2001. 96 с.
5. Денисюк О. М. Раннє дитинство: стан, проблеми, перспективи розвитку / [О. М. Денисюк (кер. авт. кол.), Г.В. Беленька, О. Л. Богініч та ін.]. К.: Держ. ін-т пробл. сім'ї та молоді, 2003. 116 с.
6. Денисюк О. М. Виховання дітей раннього віку в сім'ї (за результатами соціологічних досліджень). Український соціум. 2004. № 1(3). С. 100 – 106.
7. Духовні потреби дітей України: Монографія / Під заг. ред. Ж.В. Петрович. К.: Видавничий дім «Калита», 2005. 108 с.
8. Зайченко І. Про деякі сучасні проблеми сімейного виховання в Україні / Вісник Прикарпатського університету. Івано-Франківськ: Плай, 2001. Вип. VI: Педагогіка. С. 115 – 124
9. Ігри дорослих. Інтерактивні методи навчання /упоряд. Л. Галіцина. К. : Ред. загальнопед. газ., 2005. С. 8-16.
10. Калениченко Н. Проблема родинного виховання в педагогічній спадщині К.Д.Ушинського. Педагогічні ідеї К.Д.Ушинського. К., 1974. С.143 – 155.

11. Книга для батьків: посібник до тренінгового курсу «Підготовка кандидатів у прийомні батьки та батьки-вихователі» / за заг. ред. Т. Ф. Алексєенко. К. : Науковий світ, 2006. 496 с .
12. Кравець В.П. Історія української школи і педагогіки. Тернопіль, 2004.
13. Коношенко С. Сімейне виховання як соціально-педагогічна проблема. Педагогіка і психологія професійної освіти. Львів, 2013. – № 1. С. 169 – 174.
14. Кузьминський А.І., Омеляненко В.Л. Педагогіка: навч. посіб. для студентів пед. вузів. К.: Знання Прес, 2008. 447 с.
15. Лохвицька Л. В. Розвивальне середовище для дітей раннього віку. Дошкільне виховання. 2003. № 11. С. 12–14.
16. Макаренко А.С. Книга для батьків. К.: Рад. школа, 1980. 327 с.
17. Макаренко А.С. Семья и воспитание детей // Избр. произв.: В 3-х т. К.: Рад. школа, 1985.
18. Макаренко А.С. Советы родителям // Избр. Произв.: В 3-х т. Т. 3. К.: Рад. школа, 1985.
19. Методичні рекомендації до програми розвитку та виховання дитини раннього віку «Зернятко» / [О.Л. Богініч, А.М. Гончаренко, В.А. Карпішина, О.Л. Кононко (наук. керівник)]. К.: Кобза, 2004. 188 с.
20. Мойсеюк Н. Є. Педагогіка: навч. посіб. 4-те вид., допов. К.: Кондор, 2007. 656 с.
21. Нич О. К.Д.Ушинський про родинне виховання. URL: [http:// dspace.pnpu. edu.ua /bitstream/123456789/7718/1/Nich.pdf](http://dspace.pnpu.edu.ua/bitstream/123456789/7718/1/Nich.pdf)
22. Павленко Л. Сучасні цінності сімейного виховання / Сімейні цінності в контексті формування гармонійної особистості. URL: http://virtkafedra.ucoz.ua/el_gurnal/pages/vyp181/25Pavlenko_L.pdf
23. Педагогічні задачі і завдання для батьків / За ред. В.Г. Постоного. К.: 2011. 189с.
24. Рощина Л.О., Корбань Л.О. Проблема сімейного виховання в педагогіці А.С.Макаренка URL: [http://dspace.nbu.gov.ua /bitstream/handle/123456789/85489/21-Roshchina.pdf?sequence=1](http://dspace.nbu.gov.ua/bitstream/handle/123456789/85489/21-Roshchina.pdf?sequence=1)
25. Сухомлинський В.О. Батьківська педагогіка / В.О.Сухомлинський. К.: Рад. школа, 1979. 151 с.
26. Сухомлинський В.О. Проблеми виховання всебічно розвиненої особистості // Вибр. Твори: У 5-ти т. К., 1976. Т. 1.
27. Трубавіна І. М. Соціально-педагогічна робота з сім'єю в Україні: теорія та методика : [монографія]. Харків : «Нове слово», 2007. 395 с.
28. Хомишак О. Образ батька крізь призму «Батьківської педагогіки» В.О. Сухомлинського / Психолого-педагогічні проблеми сільської школи. № 30. 2009. С. 258.
29. Шнейдер Л.Б. Психология семейных отношений. М.: ЭКСМО Пресс, 2000.
30. Щербакова К. Й., Григоренко Г. І. У сім'ї росте дитина. К.: Неопалима купина, 2006. 240 с

Інтернет-ресурси

1. Десятник К.В. Педагогіка сімейного виховання: електронний курс навчальної дисципліни: Microsoft Office 365 ВНУ імені Лесі Українки, 2020. URL: <https://teams.microsoft.com/l/team/19%3a5ff2e13158b24bb3b704b69544744e04%40thread.tacv2/conversations?groupId=5807203a-62e7-4958-bd07-10078a3b23a9&tenantId=79cf2153-dcef-4e36-ab8c-89480b2366aa>
2. Електронний ресурс. Справи сімейні. Сімейний портал. URL: <https://familytimes.com.ua>
3. Загальна декларація прав людини. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015?lang=uk#Text

4. Загальнодержавна програма «Національний план дій щодо реалізації Конвенції ООН про права дитини на період до 2021р.». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/453-2018-%D0%BF#Text>
5. Закон України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» від 07.12.2017 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-19#Text>
6. Закону України «Про освіту» № 2145-19 від 05.09.2017. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
7. Конвенція про права дитини (від 20 листопада 1989 року). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021#Text
8. Конституція України. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
9. Курс підвищення кваліфікації для освітян «Перша психологічна допомога учасникам освітнього процесу під час і після завершення воєнних дій». 2022. URL: <https://hryoutest.in.ua/courses/programa-pidvishchennya-kvalifikaciji-psihologichnoji-pidtrimki-dlya-osvityan-ta-batkiv>
10. Сімейний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2947-14#Text>
11. Центр здоров'я та розвитку «Коло сім'ї». URL: <https://k-s.org.ua/>

